

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: Lucie Janebová

Téma práce: Smlouva o spotřebitelském úvěru a její zajištění ručením

Rozsah práce: 56 stran (bez seznamu literatury a anotace)

Datum odevzdání práce: 27. března 2012

1. Téma, které si autorka vybrala, je poměrně aktuální, protože stávající právní úprava spotřebitelských úvěrů je relativně nová – nový zákon o spotřebitelském úvěru (zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů) nabyl účinnosti 1. ledna 2011.

2. Vzhledem ke skutečnosti, že stávající právní úprava je relativně nová, přičemž oproti předchozí právní úpravě obsažené v zákoně č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, přináší celou řadu nových pravidel a institutů (často neobvyklých v českém právním prostředí), se autorka musela vypořádat se skutečností, že odborná literatura i judikatura ke spotřebitelským úvěrům je dosud poměrně omezená. Vzhledem k této skutečnosti bylo zpracování tématu náročnější než by tomu bylo v případě materie, která je v českém právním řádu upravena již delší dobu. Tato skutečnost však byla současně příležitostí pro autorku hledat odpovědi na dosud nejasné a nevyřešené otázky (byť tato příležitost byla autorkou využita jen omezené míře).

Základní metodu, kterou autorka použila, byla metoda analýzy stávající právní úpravy. Úroveň práce by bylo zvýšilo, pokud by autorka s využitím srovnávací metody provedla také srovnání stávající a předchozí právní úpravy spotřebitelských úvěrů nebo srovnání právní úpravy spotřebitelských úvěrů v ČR a v některých dalších zemích EU.

3. Za cíl své práce si autorka stanovila seznámení čtenářů s novou právní úpravou spotřebitelského úvěru, poukázání na její nedostatky a její uvedení „ve spojitosti s pro ni typickým zajišťovacím institutem, ručením, čímž by měl čtenář získat celistvý a

jasný přehled dané problematiky“ (str. 2). Tento cíl se autorce v zásadě podařilo splnit. Na str. 1 autorka také uvedla, že se ve své práci pokusí „navrhnout uspořádání ustanovení tohoto zákona [tj. zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru] podle mého názoru logičtějším způsobem“. Na tento svůj záměr později asi rezignovala, protože ve své práci nikde nenavrhl logičtější uspořádání daného zákona.

Autorka prokázala schopnost samostatné práce s odbornou literaturou, existující judikaturou a s právními prameny. I když práce obsahuje vlastní závěry autorky ve větším rozsahu než je tomu u diplomových prací obvyklé, je práce převážně popisná.

Diplomovou práci autorka rozdělila na jedenáct kapitol (mimo úvodu a závěru). První kapitolu své práce autorka věnuje charakteristice smlouvy o úvěru, přičemž smlouvě o půjčce se věnuje jen okrajově (v rámci stručného porovnání rozdílů mezi smlouvou o úvěru a smlouvou o půjčce). Jiným formám spotřebitelského úvěru se autorka nevěnovala vůbec. První kapitola je tak poněkud nesystémově omezena jen na popis smlouvy o úvěru dle obchodního zákoníku. Druhou kapitolu autorka věnovala stručnému popisu vývoje právní úpravy spotřebitelského úvěru v ČR. Je škoda, že nevěnovala bližší pozornost právní úpravě obsažené v dřívějším zákoně č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, který je zde vzpomenut jen v jedné větě (navíc se zde chybně uvádí, že tento zákon byl přijat na konci 90. let minulého století). Třetí a čtvrtá kapitola je věnována některým pojmům týkajícím se spotřebitelských úvěrů a základní charakteristice spotřebitelského úvěru. Úroveň práce by bylo zvýšilo, pokud by zde analyzované pojmy (např. věřitel, spotřebitel) autorka analyzovala také z hlediska nového občanského zákoníku. Pátá až osmá kapitola je věnována povinnostem věřitele poskytujícího spotřebitelský úvěr. Devátá kapitola pojednává o zvláštních způsobech ukončení smlouvy o spotřebitelském úvěru. Desátá kapitola je věnována dozoru a správním deliktům v oblasti spotřebitelských úvěrů. Poslední kapitola se pak týká zajištění pohledávek ze spotřebitelských úvěrů ručením.

Jazyková a stylistická úroveň práce je na odpovídající úrovni (včetně práce s citacemi a poznámkovým aparátem). Obzvlášť lze ocenit pečlivost autorky, protože práce, až na ojedinělé případy, téměř neobsahuje tiskové chyby.

4. Lze ocenit skutečnost, že autorka se pokusila o osobitý přístup k problematice spotřebitelských úvěrů, kdy se neomezila jen na samotnou smlouvu o spotřebitelském úvěru, ale pokusila se dané téma obohatit analýzou zajišťovacích institutů vhodných k zajištění pohledávek ze spotřebitelských úvěrů. Lze souhlasit se závěrem autorky, že právně nejvhodnějším zajišťovacím institutem ve vztahu ke spotřebitelským úvěrům je ručení, přičemž také v praxi je ručení neobvyklejším zajišťovacím institutem u spotřebitelských úvěrů. Zajímavé jsou také úvahy autorky o tom, že ručení, které bylo poskytnuto k spotřebitelskému úvěru, se má řídit občanským, nikoliv obchodním zákoníkem. Avšak vzhledem k tomu, že smlouva o úvěru, která je jednou z hlavních forem spotřebitelského úvěru, se řídí obchodním zákoníkem, je diskutabilní, jestli se ručení, které se poskytuje v souvislosti se smlouvou o úvěru, má řídit občanským zákoníkem.

Nesprávné je tvrzení autorky na str. 43, že zákon zakazuje zajištění spotřebitelského úvěru zástavním právem k nemovitosti (z tohoto svého závěru autorka také dovozuje,

že spotřebitelský úvěr nelze zajistit zajišťovacím převodem nemovitosti). Zákon o spotřebitelském úvěru v § 2 písm. a) stanoví, že uvedený zákon se nevztahuje na odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu poskytnutou pro účely bydlení, v níž je pohledávka zajištěna zástavním právem k nemovitosti. To znamená, že přísný režim zákona o spotřebitelském úvěru se vztahuje i na spotřebitelský úvěr zajištěný zástavním právem k nemovitosti, pokud se nejedná o úvěr pro účely bydlení. Český zákonodárce se zde záměrně odchýlil od evropské úpravy a rozšířil působnost zákona. Zatímco z působnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru jsou alternativně vyloučeny jak úvěry, které jsou zajištěny zástavním právem k nemovitosti (bez ohledu na to, jestli jsou to úvěry pro účely bydlení), tak úvěry pro účely bydlení (bez ohledu na to, jestli jsou to úvěry zajištěné zástavním právem k nemovitostem), z působnosti českého zákona o spotřebitelském úvěru jsou vyloučeny pouze úvěry nebo půjčky kumulativně splňující obě podmínky, tj. úvěry nebo půjčku pro účely bydlení zajištěné zástavním právem k nemovitosti.

Úroveň práce by bylo významně zvýšilo, pokud by autorka více vzala v úvahu skutečnost, že zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru je transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a pokud by při výkladu jednotlivých ustanovení zákona přihlédla k ustanovením směrnice, včetně její preambule a k dalším dokumentům orgánů EU (ale také k dokumentům České národní banky – např. k Úřednímu sdělení České národní banky ze dne 27. prosince 2010 o aplikačním přístupu k některým ustanovením zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů). Autorka také mohla analyzovat otázku, která ustanovení českého zákona se odchylují od evropské směrnice a jaké jsou důvody a důsledky těchto odchylek a případně také otázku, jestli jsou takové odchylky v souladu s unijním právem.

Na str. 33 je uvedeno, že zákon nespojuje žádný důsledek se skutečností, že smlouva o spotřebitelském úvěru neobsahuje informace uvedené v příloze č. 3 zákona. Přitom v § 8 zákona je stanoveno, že pokud smlouva neobsahuje předmětné informace a spotřebitel tuto skutečnost uplatní u věřitele, pokládá se spotřebitelský úvěr od počátku za úročený ve vyšší diskontní sazby platné v době uzavření této smlouvy uveřejněné Českou národní bankou a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná.

Diskutabilní je návrh autorky, aby zákon do budoucna výslovně stanovil, že občanský zákoník je subsidiární vůči zákonu o spotřebitelském úvěru. Byť takový návrh má nesporně své důvody, není jasné, jak by si autorka představovala subsidiární použití občanského zákoníku u smlouvy o úvěru, která i když je smlouvou o spotřebitelském úvěru, se řídí obchodním zákoníkem.

I přes výše uvedené výhrady k práci lze ocenit snahu autorky o vlastní závěry a hledání řešení problémů zkoumané právní úpravy.

5. V závěru své práce autorka uvedla, že nedostatkem zákona o spotřebitelském úvěru je skutečnost, že zákon nestanoví důsledky nedodržení písemné formy smlouvy o spotřebitelském úvěru. V rámci obhajoby by autorka mohla vysvětlit, proč tomu tak je a proč zákon stanoví, že nedodržení písemné formy nezpůsobuje neplatnost smlouvy.

Autorka by mohla také vysvětlit, jaké mohou být důsledky nedodržení písemné formy smlouvy o spotřebitelském úvěru.

V rámci obhajoby by se autorka mohla vyjádřit také k otázce, jak by posoudila situaci, pokud by byla uzavřena smlouva o dočasném poskytnutí peněžních prostředků, která by však nesplňovala některou z podstatných náležitostí smlouvy o úvěru, které autorka uvádí na str. 3 (např. věřitel by se zavázal poskytnout peněžní prostředky bezúročně).

6. I přes výhrady k některým závěrům autorky lze konstatovat, že předložená práce splňuje požadavky kladené na diplomovou práci a že autorka prokázala schopnost činit samostatné závěry. Diplomovou práci proto doporučuji k obhajobě.

7. Předběžně navržený klasifikační stupeň: 2.

V Praze dne: 10. dubna 2012

.....
JUDr. Štefan Elek, Ph.D., LL.M.